

Pregătirea pentru EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A 2020

Limba și literatura română

- ☐ Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
☐ Timpul de lucru efectiv este de o oră. Se alege o singură variantă de răspuns. (90 puncte)

Citește următorul text:

De aproape cincizeci de ani, orologiul* cel mare din turnul școlii supraveghea cu cadranele sale cele patru puncte cardinale; de aproape cincizeci de ani, acele sale enorme indicau fără greșală ora exactă. Rareori, iarna, în timpul viscoalelor, zăpada cotropitoare oprea mersul lor pe cadranul dinspre soare răsare, iar primăvara, hulubii*, sau ciorile, sau alte zburătoare, în zbenguiala lor, grăbeau mersul vreunui minutar. Dar de fiecare dată, moș Timofte Păstrăvanu, paznicul școlii, care-și începuse meseria aceasta încă de pe vremea instalării marelui ornic, și care, așa cum spuneau elevii din clasele superioare, și-o va încheia doar odată cu oprirea definitivă a ceasului, se urca în turn, scutura scripetii* uriași și începea să învârtă o manivelă [...]. Apoi în mers agale, bătrânul cobora scările, ieșea în curte, se oprea în mijlocul ei, citea cu voce tare ora exactă de pe ceasul din turn și, dacă era în timpul lecțiilor, făcea iute o socoteală, tot cu voce tare, cam cât mai rămâne până la recreație. Putea să fie împovărat de treburi, putea să fie asaltat de griji, la secunda exactă, clopoțelul suna, în mâna lui, sfârșitul orei.

N-am spune însă adevărul întreg, așa cum ne-am propus, dacă n-am adăuga că erau totuși câteva zile pe an în care moș Timofte nu mai respecta ora exactă. [...] Erau zilele de dinaintea vacanței, ultimele zile de școală. În acele zile, de câte ori dădea semnalul de recreație, moș Timofte greșea cu regularitate. Suna clopoțelul cu câteva minute înainte de ora obișnuită. [...]

Altminteri, moș Timofte era omul cel mai corect și mai cinstit care se pomenise pe acele meleaguri. În cei cincizeci de ani de când deretica* prin școală nu lipsise și nu întârziase niciodată de la slujba lui. [...] Pe cei care fugeau de la ore îi dibuia în orice ascunziș, oricât de iscusit ar fi fost ales, ceea ce nu era deloc ușor pentru că atât curtea, cât mai ales grădina școlii, nesfârșită, ca orice spațiu al amintirilor din copilărie, și plină de pomi, de copaci uriași cu scorbură înfricoșătoare, de tufișuri, de tot felul de clădiri și ziduri cărora nu li se prea ghicea rostul, ofereau ascunzișuri cu duimul. Îi dibuia oriunde pe chiulangii [...] și-i ocăra năprasnic cu vorbele. În acele momente puteai să afli de la dânsul toți oamenii de seamă pe care îi dăduse școala de-a lungul generațiilor, dascăli, profesori, scriitori, artiști, savanți, „oameni care au înțeles că școala este un cuib în care înveți să te înalți în văzduh”. [...]

Mare lucru era însă când ținea moș Timofte la cineva. Erau elevi cărora le-ar fi deschis la orice oră din zi și din noapte sălile de clasă, de laborator, sala de gimnastică, chiar dacă ar fi trebuit să trudească apoi ore întregi pentru a rânduî lucrurile ca mai înainte. [...]

Dar, pentru a te bucura de prețuirea și ajutorul lui moș Timofte, trebuia să fii un elev de „prima mână”, ce mai! un model între modele. Și dacă moșul te trecea printre protejații lui și se întâmpla să ai vreun conflict cu pedagogii, îți anticipa viitorul în fața lor cu o siguranță nemaipomenită. Era de ajuns să dea două, trei exemple de oameni mari care fuseseră cândva în situații asemănătoare, cu acel belșug de amănunte al sincerității și al nădejdi, și profesorii începeau să privească altfel lucrurile și să-și cam schimbe părerile. Pentru că bătrânul vorbea deschis, adevărat, privea drept în ochi și se pare că nu greșise niciodată când luase apărarea cuiva.

Constantin Chiriță, Cireșarii (fragment)

*orologiu – ceas de dimensiuni mari, fixat pe fațada unei clădiri sau pe un perete; ornic

*hulubi – porumbei

*scripete – dispozitiv care servește la ridicarea unor greutăți

*a deretica – a pune ceva în ordine, a aranja; a face ordine și curățenie

A. Bifează cu X răspunsul corect:

1. Sinonimele potrivite pentru sensul din text al cuvintelor subliniate (*recreație, nemaipomenită*) sunt, în ordine:

- a) recreere, nouă;
- b) pauză, extraordinară;
- c) rescriere, nemaiauzită;
- d) reinventare, minunată.

10 puncte

2. Virgulele din secvența *plină de pomi, de copaci uriași cu scorbură înfricoșătoare, de tufișuri, de tot felul de clădiri și ziduri* au rolul:

- a) de a despărți atributul apozitional de substantivul pe care îl explică;
- b) de a despărți o construcție incidentă de restul enunțului;
- c) de a marca lipsa unor verbe predicative;
- d) de a marca un raport de coordonare prin juxtapunere.

10 puncte

3. Mijloacele de îmbogățire a vocabularului prin care s-au format cuvintele subliniate din secvența *iar primăvara, hulubii sau ciorile sau alte zburătoare, în zbenquiala lor, grăbeau mersul vreunui minutar* sunt, în ordine:

- a) conversiune/schimbarea valorii gramaticale, conversiune/schimbarea valorii gramaticale, derivare cu sufix;
- b) conversiune/schimbarea valorii gramaticale, derivare cu sufix, conversiune/schimbarea valorii gramaticale;
- c) derivare cu sufix; derivare cu sufix, conversiune/schimbarea valorii gramaticale;
- d) derivare cu sufix, conversiune/schimbarea valorii gramaticale, derivare cu sufix.

10 puncte

4. În secvența *chiar dacă ar fi trebuit să trudească apoi ore întregi pentru a rândui lucrurile ca mai înainte există*:

- a) două cuvinte care conțin diftong;
- b) trei cuvinte care conțin diftong;
- c) patru cuvinte care conțin diftong;
- d) cinci cuvinte care conțin diftong.

10 puncte

5. Orologiul nu funcționa uneori în timpul iernii, pentru că:

- a) ciorile sau alte zburătoare stricau minutarul;
- b) orologiul avea o vechime de cincizeci de ani;
- c) scripetii uriași ai orologiului nu erau curățați la timp;
- d) zăpada oprea mersul acelor.

10 puncte

6. Sunt utilizate cu sens figurat cuvintele subliniate în secvența:

- a) „oameni care au înțeles că școala este un cuib în care înveți să te înalți în văzduh”;
- b) „oameni care au înțeles că școala este un cuib în care înveți să te înalți în văzduh”;
- c) „oameni care au înțeles că școala este un cuib în care înveți să te înalți în văzduh”;
- d) „oameni care au înțeles că școala este un cuib în care înveți să te înalți în văzduh”.

10 puncte

B. Formulează, în câte un enunț, două idei principale/secundare din textul dat.

30 puncte